

Tlumočník na internetu

Sláva knižních slovníků nepochybně pominula, na pořadu dne jsou slovníky elektronické a nově pak slovníky dostupné na internetu nebo prostřednictvím mobilních telefonů. Na několik online slovníků se podíváme trochu blíže.

Nabídka on-line slovníků je skutečně široká, výrobci nabízejí své produkty na internetových portálech nebo na vlastních stránkách. Základní rozdíly mezi jednotlivými slovníky spočívají v nabídce jazyků a v rozsahu slovní zásoby, další důležitou vlastností je možnost vyhledávat slovní spojení, neúplná slova nebo možnost zadávat speciální znaky (azbuka, přehlásky). Jen tak pro zajímavost - začnete-li své hledání na adrese www.slovniky.cz, dostanete se na stránky vydavatelství, které vám nabídne kvalitní lékařský slovník on-line - ovšem pouze v češtině.

Slovníky na portálech

Slovníky na našich nejnavštěvovanějších webových portálech ovládají v podstatě dvě firmy - Rewin (www.rewin.cz) se slovníkem WinGED 2000 a LangSoft (www.langsoft.cz) s PC Translatorem. Za oběma společnostmi stojí komerční verze jejich slovníků, z nichž na webu je dostupná pouze určitá část slovní zásoby a v obou případech šest nejpoužívanějších jazyků.

Nejnavštěvovanější webový portál Seznam obsahuje slovník WinGED 2000 (slovník.seznam.cz). Nabídka zahrnuje šest jazyků: angličtinu (370 000 slov), němčinu (400 000 slov), francouzštinu (110 000 slov), španělštinu (100 000 slov), italštinu (90 000 slov) a ruštinu (150 000 slov). Do slovníku WinGED je možné zadávat slovní spojení i nekompletní slova, cizojazyčná hesla bohužel neobsahují výslovnost.

Zadávání českých výrazů určených k překladu je vyřešeno velmi inteligentně - systém zvládne slova i bez diakritiky a se špatným pravopisem. Zadávání slov v azbuce je možné pomocí ruské klávesnice nebo fonetického přepisu podle přiložené tabulky. Zadávání přehlásek je možné pouze tehdy, máte-li na svém počítači nainstalovanou německou klávesnici.

Stejně jako na Seznamu i na portálu Atlas najdete šestijazyčný slovník WinGED 2000 (slovniky.atlas.cz). Připravena je i klávesnice se speciálními znaky včetně německých přehlásek a ostrého S. Pomocí plug-inu do Internet Exploreru - MiniAtlas 3 - je slovník stále k dispozici bez nutnosti připojení k portálu. Jako specialitku nabízí Atlas ještě Slovník počítačových pojmů.

Odlehčenou verzi svého produktu PC Translator s šesti jazyky nabízí LangSoft na vlastním webu a na serverech Centrum, Tiscali, Quick nebo SMS. Slovní zásoba je oproti komerční verzi PC Translatoru omezena na 50 - 60 % (v "ostré verzi" obsahuje anglický a německý slovník 2,5 milionu slov, ruský 1,9 milionu slov, francouzský, italský a španělský obsahují po 800 000 slovech). Do slovníku je možné zadávat nekompletní slova s diakritikou i bez ní, stejně tak i slovní spojení.

Portál Centrum (slovniky.centrum.cz) nabízí kromě angličtiny, němčiny, ruštiny, španělštiny, francouzštiny a italštiny i specialitu pro pobavení - slovník brněnského hantecu od firmy FT Records, který však funkčností vyhledávání příliš neoslní. Zajímavá a originální je možnost přeložit zadaný výraz do všech jazyků (kromě hantecu) najednou. Výslovnost je řešena nikoliv přepisem v hranatých závorkách, jak jsme zvyklí z knižních slovníků, ale možností přehrání vzorově namluveného zvukového souboru, stejně jako je tomu v "ostré verzi" PC Translatoru. Výslovnost je k dispozici pro všechny jazyky kromě němčiny. I při standardním připojení prostřednictvím telefonní linky je zvukový soubor načten velmi rychle.

Server SMS.cz (slovniky.sms.cz) nabízí nalezená hesla pěkně přehledně a s namluvenou výslovností, navíc ještě přidává užitečný slovník cizích slov a odborných termínů.

Další servery, které využívají služeb LangSoftu (Quick, Tiscali, iDnes), rozhodně nepřekvapí žádným originálním nápadem, ba co hůř slovníky jsou (zejména v případě iDnes) nepřehledné a (ve všech případech) bez výslovnosti.

Vlastní stránka LangSoftu (www.translator.cz) obsahuje šestijazyčný slovník, který s omezenou slovní zásobou simuluje prostředí komerční verze PC Translatoru. Nevýhodou je absence výslovnosti, volba jazyka a směru překladu trvá poněkud déle než u portálových slovníků. LangSoft nabízí také překlad dostupný pomocí SMS z mobilních telefonů v síti Eurotel.

Domovský web REWINU (www.rewin.cz/live) nabízí oproti Seznamu a Atlasu ještě polský, latinský a rumunský slovník.

Na portálu Volný (web.volny.cz/najdito/slovník.php) najdete slovník Millennium, omezený pouze na angličtinu, němčinu a francouzštinu. Pokud si tvoříte svůj vlastní web, Volný vám nabízí šikovný JavaScript k vložení do vašich stránek. Po jeho spuštění se objeví okno s minislovníkem.

Specializované slovníky

Specifické výrazy z různých oblastí lidského konání vyžadují speciální slovníky. Jedním z nich je například slovník ekonomických pojmů na serveru Svět hospodářství (www.hospodarstvi.cz). Slovník s omezenou slovní zásobou překládá pouze z češtiny do angličtiny a naopak, zato však s poměrně slušným výkladem jednotlivých hesel.

Oblast GSM technologií se snaží pokrýt anglicko-německo-český slovník na adrese www.sochorek.cz/archiv/slovniky/gsm.htm.

Motoristé si přijdou na své na adrese www.supermemo.cz/slovniky/autoslov.htm, kde najdou anglicko-německo-český slovník výrazů z oblasti automobilového průmyslu (pozor při zadávání slov - slovník rozlišuje malá a velká písmena).

Astronomický slovníček s asi 3500 hesly na adrese projekty.astro.cz/adict, obsahuje českou, slovenskou, francouzskou, polskou a anglickou astronomickou terminologii včetně výkladu pojmů v češtině. Při tvorbě tohoto slovníku vycházeli autoři ze slovníku Astronomická terminológia, vydaného Slovenskou astronomickou společností.

Nejen studentům práva asi přijde vhod latinsko-český právní slovník na www.juristic.cz/cerny/slovník.php, který je velmi pěkně graficky ztvárněn a obsahuje i důležité fráze. Matematici pak možná ocení anglicko-český slovník matematických pojmů na adrese www.ped.muni.cz/wmath/dictionary/index.html.

Adresa www.agronavigator.cz/slovník skrývá velmi rozsáhlý slovník z oboru zemědělství, potravinářství nebo třeba lesnictví. Databáze výrazů je skutečně bohatá, obsahuje jednotlivá slova a slovní spojení v češtině, slovenštině, latině, angličtině, litevštině a němčině, možné je i fulltextové vyhledávání.

Slovníky pro sport a hobby

Sportovní terminologie často obsahuje výrazy ve zcela jiném smyslu a v jiném spojení, než jsme zvyklí. Sportovci, kteří se chystají na turnaj do zahraničí, by si tedy měli před cestou "prosvištět" některá slovíčka.

Stolní tenisté najdou nejběžnější pojmy v česko-anglicko-německo-francouzsko-španělském slovníku na pingpong.cstv.cz/slovník.htm, hráči squashe se něco anglické terminologie mohou přiučit na www.squashclub.cz/slovník.html. Překlad anglických výrazů používaných v baseballu, tentokrát ovšem pouze do slovenštiny, hledejte na www.bkzvolen.host.sk/slovník.htm. I poněkud méně známý sport - korfbal - má svou terminologii. Dozvědět se o ní můžete ve čtyřjazyčném slovníku na adrese korfbal.wz.cz/slovníka.htm. Cyklisté si přijdou na své na stránce kola.netix.cz/slovník/jizdni_kolo.html, kde se nacházejí obrázky s popisem základních částí jízdního kola ve čtrnácti jazycích.

I pro příznivce poněkud méně "akčních" koníčků jsou však připraveny slovníky. Tak například pro hudebníky je určena stránka piccola.nri.cz/slovník, kde si mohou procvičit hudební pojmy ve třinácti jazycích, popřípadě se aktivně zúčastnit na tvorbě tohoto slovníku. Filatelistům je určen pětijazyčný slovník na adrese www.vatera.cz/komunity/filatelie/slovnícek.php, má však trochu problémy s diakritikou.

Pro pobavení

Na adrese www.vegateam.cz/slovník se nachází 1. internetový slovník moravsko-český. Na tomto velmi pěkně provedeném webu najdete nejen slovník, ale také databázi slov, kterým Češi a Moravané přikládají rozdílné významy. I tady se můžete aktivně zúčastnit na rozšiřování slovní zásoby slovníku, naleznete zde i množství odkazů na další slovníky nářečí.

Slovníky zkratek

Přes 5000 zkratek s plným zněním a českým překladem obsahuje slovník na www.slovníkaz.cz. Další slovník, zabývající se zejména zkratkami z oblasti počítačové terminologie, najdete na poněkud krkolomné adrese www.datis.cdmail.cz/Black/Scripts/Zkratky/Slovník.asp. Obsahuje přes 3000 anglických zkratek včetně jejich stručného výkladu.

Kolik řečí znáš...

Dosud jsme se zabývali pouze slovníky na českých, případně slovenských serverech, a tak se podíváme i trochu dál za hranice. Zcela ojedinělý a robustní projekt hledejte na adrese www.foreignword.com. Tento slovník zná 70 (!) jazyků (včetně například sanskrtu nebo svahilštiny), u méně používaných jazyků je však možný překlad pouze z/do angličtiny. Najdete zde nejen slovníky překladové, ale i jednojazyčné - výkladové. Slovník je však poněkud těžkopádný, a tak si na zodpovězení svého dotazu počkáte delší dobu (občas se také nedočkáte vůbec). Další "megaslovník" se nachází například na adrese www.ectaco.com/online/. Slovník ovládá 23 jazyků (kromě těch běžných zahrnuje třeba jidiš nebo arabštinu), ovšem překládá pouze ze zvoleného jazyka do angličtiny a naopak.

Dalším zajímavým projektem je slovník InterTran (www.tranexp.com:2000/InterTran), který nabízí pro překlad 28 jazyků (včetně například latiny, islandštiny nebo japonštiny). Kromě slov a slovních spojení překládá InterTran celý vložený text nebo celou webovou stránku na zadané URL adrese. Překlad jednotlivých slov zvládá InterTran vcelku slušně, když ale dojde na překlad celého textu, vycházejí z něj vsutku kuriózní spojení.

Který vybrat?

Použití určitého on-line slovníku z dosti široké nabídky závisí na konkrétní situaci. Pro překlad běžného textu v nejméně frekventovaných jazycích (angličtina, němčina, francouzština) nám bohatě postačí některý ze slovníků na českých webových portálech. Záleží pak jen na tom, zda se spokojíme se slovníkem bez výslovnosti (WinGED na Seznamu), nebo chceme-li slyšet výslovnost rodilého mluvčího (PC Translator na Centru).

Pro specifické oblasti vědy, kultury a sportu jsou pak k dispozici odborné slovníky, které jsou však zatím povětšinou vytvářeny poněkud (a teď bych rozhodně nechtěl jejich tvůrce urazit) amatérským způsobem. Pro překlad výrazů z exotičtějších jazyků slouží slovníky typu InterTran, na které však, zejména vzhledem k jejich mohutnosti, není vždy sto procentní spolehnoutí.

Radek Kubeš